

आज मुक्त अर्थव्यवस्थेच्या नावाखाली गेल्या 20 वर्षांपासून परकीयांच्या दावणीला देश बांधला आहे. सेझ, अणुकरार, किनारपट्ट्या व इतर नैसर्गिक संसाधने, जंगले, पाणी, खाणी इत्यादीबाबतचे कोयदरे, अमेरिकेसोबत शोतीविषयक करार अशा अनेकप्रकारे परकीय वर्चस्वाचे ओझो आपल्यावर लादले जात आहे. गांधीजींचा संदेश होता की, 'परिचमचे वारे अडवा' कारण परकीय वर्चस्वाचूक्य पर्यावरण विनयक व श्रमविषयक कायद्यांना अडथळ माणले जात आहे. गांधीजींचे विचार समजून घेतले तर असे लक्षात येते की, मुळात त्यांचा या गोष्टीला विरोध होता. परिचमच्या देशांनी स्वतःच्या देशात पर्यावरण, जंगले खाणींची अमार्याद प्रमाणाल हानी केली आहे. आता त्यांची आर्गेकूच भारत, चीन, अफिकासारख्या देशाकडे होताना दिसते. स्वच्छता व आरोग्याचा प्रश्न गंभीर बनला आहे. आम्ही मात्र योजनांवर योजना आखतो व अमलबजावणी करण्याकडे कुणाबद्दी लक्ष नाही ही वास्तविकता या भारताची आहे. म्हणून आजसुद्धा गांधीवादी तत्त्वज्ञान व विचारांची या देशाला नितांत गरज आहे.

1. Tendulkar D.G. "Mahatma Life of Mohandas Karamchand Gandhi" (1952)
2. महात्मा गांधी संकलित वाङ्मय खंड-12, नवजीवन ट्रस्ट इंडिया, अहमदाबाद (1967)
3. अम्यकर एन.आर 'राष्ट्रपिता महात्मा गांधी' नॅशनल बुक ट्रस्ट इंडिया, नई दिल्ली (1967)

1. लोकसभ्य - ऑक्टोबर 2010, 2014
2. कुरुक्षेत्र - ऑक्टोबर 2010

वर्तमानपत्रे :-

1. दैनिक लोकमत :- दि. 30 सप्टेंबर 2012
2. दैनिक देशाब्जती :- दि. 30 सप्टेंबर 2012

गांधीजींच्या स्फुट विचारातील सामाजिक दृष्टीकोन

डा. शोरात आर. एन.

एन जे एस कॉलेज, श्रीगोंदा

जि. अहमदाबाद

फोन. ९४२०६६६९९०

E-Mail : rnthorai02@gmail.com

३

ऑक्टोबर १८६९ रोजी गुजरातमधील पोर्बंदर येथे महात्मा गांधीजींचा जन्म झाला. बालपण पोर्बंदरमध्येच गेले. गुजरात येथे प्राथमिक शिक्षण झाले. पुढे गांधीजींनी कावड्याचे शिक्षण घेतले. इंग्लंडमध्ये उच्च शिक्षण घेत असतानाच गतिमधील तत्त्वज्ञानाने तसेच परचाल्य विचारवृत्त्याच्या विचाराने प्रभावित झाले होते. भारतत आल्यानंतर ते नकिरले करू लागले. इ.स. १८९३ मध्ये गुजराती व्यापाऱ्यांच्या कामनिमित्ताने ते आफ्रिकेला गेले. तेथेच ते २० वर्षे राहिले. जानेवारी १९०० मध्ये गांधीजींनी भारतात आले. त्यांनी गुजराती क्षेत्रात काम करण्याचा निर्णय घेतला. महाकुड्याच्या काळात महात्मा गांधीजींनी गुजरातला प्रवेश करण्याचे निश्चित केले. ना. गोखलांच्या मल्लयुक्तांमार्फत त्यांनी एक वर्ष भारताला पायी प्रवास केला अहमदाबाद येथे गांधीजींनी आश्रम स्थापन करून आपल्या अनुयायांसह ते तेथे राहू लागले. तेथूनच त्यांनी विविध आंदोलनात प्राथम केला. महात्मा गांधी उच्च बुद्धीमत्तत्वे व्यक्तित्वात जगात जन्माला आले असे म्हटले तर वाक्ये ठरू नये. कारण त्यांनी जे विचार मांडले त्याला जगात प्रसिद्धी मिळाली. सत्य, निर्भयता, श्रद्धा, अहिंसा, मर्यादा, अपराध, श्रम सर्वोच्च, विरवमत्ता, ग्रहमत्त, स्वातंत्र्य आणि लोकशाही, खटशी या वाच्यत त्यांनी आपले विचार मांडले.

याशिवाय महात्मा गांधीजींनी आपले स्फुट विचार मांडले यामध्ये अंधश्रद्धा, चांगुलपणा, अनुशासन, इच्छा, क्षमा, पुरू, खोटी विवा, डॉक्टर, संपत्ती, धुमपान, नट्या, नेतृत्व, नैतिकता, पुणर्जन्म, पुणर्हित, आहार, माणिक्यार, महानता, आई-वडील, मृत्यू, साधू यांणी, सामाजिक जिवन, सुख, आरोग्य, यासारख्या अनेक विषयांवर त्यांनी आप्तविश्वामूर्ण भाष्य केले. हे विचार त्यांनी मनुष्युष्टीने मांडले ते विचार मल्यांच्या जवळ जगणारे होते. म्हणून त्यांचे विचार आधुनिक काळात प्रेरणादायी ठरले. गांधीजींचे हे विचार नी या संघात महात्मांचे टाविले आहे.

पुनर्जन्म : गांधीजी म्हणतात महा पुनर्जन्म व पुनर्जन्मावर विश्वास आहे. आपले सर्व स्वयं मागील जन्मातील संस्काराने परिणाम आहेत. ईश्वराने नियम पार गुड असतात. त्यावर मनात संशोधन होत आहे. परतु त्याचा शोध कोणालाही लागू शकणार नाही. गांधीजींनी हे विचार मांडले यानी मिथ्यता होणार नाही. त्यामुळेही विचार मल्यांच्या जवळ जाणार आहे.

